Lietas Nr. C04308407
Lietas arhīva Nr. SKC-0530-13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2013.gada 25.novembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

senators referents V. Jonikāns

senatore V. Cīrule

senatore A. Vītola

izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar prasītāja G.R. pilnvarotā pārstāvja zvērināta advokāta Daiņa Lasmaņa kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012.gada 21.februāra spriedumu G.R. un M.R. prasībā pret Latvijas Republikas lekšlietu ministrijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta personā ar trešajām personām V.G., P.Z., I.I. par morālā kaitējuma atlīdzību.

Aprakstošā daļa

[1] 1997.gada 28.jūnijā Talsos notika lekšlietu ministrijas organizētie ugunsdzēsēju un policijas svētki. Pasākuma laikā tika izplatīts paziņojums, ka ir iespējams apskatīt pilsētas panorāmu no augstuma - pacelties ar ugunsdzēsēju autoceltni. Auto pacēlāja apkalpe uzsāka cilvēku pacelšanu, bet septītajā pacelšanas reizē deformējās auto pacēlāja strēle un notrūka grozs, kā rezultātā gāja bojā 9 bērni, bet 21 cilvēks guva smagus, vidēji smagus un vieglus miesas bojājumus. Cietušo vidū bija arī G.R., kurš guva smagas kombinētas galvas, ķermeņa un ekstremitāšu traumas.

Valsts darba inspekcijas Bīstamās iekārtas avārijas izmeklēšanas aktā, Drošības tehnikas un darba drošības ekspertu komisijas 1997.gada 21.jūlija atzinumā un Tehniskās ekspertīzes slēdzienā konstatēts, ka lekšlietu ministrija un tās pārraudzībā esošais Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (turpmāk – VUGD) pieļāvuši rupju nolaidību, kas izpaudās posmveida auto pacēlāja AKP-30 groza maksimālās celtspējas prettiesiskā pārsniegšanā.

[2] Sakarā ar minēto nelaimes gadījumu pie kriminālatbildības saukti VUGD darbinieki V.G. un I.I., kā arī amatpersona P.Z..

[3] G.R. un M.R. 2007.gada 27.jūnijā cēluši Rīgas apgabaltiesā prasību pret Latvijas Republiku lekšlietu ministrijas un VUGD personā par zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu. Prasība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Ņemot vērā, ka par nelaimes gadījumu notiesātās personas rīkojās VUGD vārdā, kas ir valsts pārvaldes iestāde, Latvijas Republikai ir jāatlīdzina tās darbinieku un amatpersonu radītie zaudējumi M.R. un G.R..

[3.2] Saskaņā ar Civillikuma 2347.panta otro daļu automašīna ar auto pacēlāju ir uzskatāma par paaugstinātas bīstamības avotu. Auto pacēlājs AKP-30 nodots VUGD lietošanā. Tā kā VUGD nav juridiskās personas statusa, tas nevar būt par atbildētāju civilprocesā, tāpēc G.R. nodarītais kaitējums ir jāatlīdzina sākotnējai publisko tiesību juridiskai personai – Latvijas Republikai.

[3.3] Nelaimes gadījuma brīdī spēkā bija konstitucionālais likums „Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi". Ar šā likuma 37.panta otro daļu Latvijas Republika bija apņēmusies aizsargāt ikviena tās iedzīvotāja veselību, tostarp G.R. un M.R. veselību.

[3.4] Civillikuma 2347.panta tiesiskās sekas aptver iespēju prasīt zaudējumu atlīdzību. Savukārt, Civillikuma 2349.pants paredz atlīdzības noteikšanu pēc tiesas ieskata, ja miesas bojājuma sekas bijušas sakropļojums vai izķēmojums. Vadoties no minētajām normām secināms, ka par sakropļojumu un izķēmojumu, kas iegūts no paaugstinātas bīstamības avota, cietusī persona var prasīt arī

morālā kaitējuma atlīdzību.

1997.gada 28.jūnija nelaimes gadījumā prasītājs ieguvis sakropļojumu (labās rokas un plaukstas funkcionālo nespēju un funkcionālas problēmas mugurkaulā), un labās rokas izķēmojumu (roka atkarājas vairumam cilvēku nepatīkamā veidā). Latvijas Republikai ir pienākums atlīdzināt morālo kaitējumu par tās amatpersonas un darbinieku radīto sakropļojumu un izķēmojumu, kā arī par šādā veidā radītām fiziskām un garīgām ciešanām. Turklāt pārdzīvojumi un ciešanas sakarā ar traģisko notikumu nodarīja kaitējumu arī M.R. veselībai.

[3.5] Civillikuma 2349.pantā paredzētā atlīdzība par sakropļojumu un izķēmojumu tiesai jānosaka atbilstoši Civillikuma 5.pantam, kas attiecināms arī uz gadījumiem, kad valsts ir atbildīga par nodarīto kaitējumu. Prasītāju ieskatā, atlīdzības apmērs G.R. nosakāms Ls 350 000, kas sasniegs taisnīguma, prevencijas un samierināšanas mērķi, jo nelaimes gadījuma rezultātā G.R. piedzīvoja spēcīgas fiziskas ciešanas, ko radīja smagi miesas bojājumi, kas vienlaikus nopietni apdraudēja viņa dzīvību. Ilgstošas fiziskas ciešanas G.R. pārdzīvoja arī visā ārstniecības un rehabilitācijas procesā. Pēc kritiena prasītājam veiktas vairākas operācijas. 1997.gada jūlijā prasītājam veiktas atkārtotas operācijas ar asins preparātu pārliešanu un no minētā gada novembra prasītājam parādījušās izmaiņas aknu provēs. 1998.gadā prasītājam noteikta diagnoze — hronisks hepatīts B. Pēc uzsāktās terapijas bija vērojama uzlabošanās, bet pēc izteikti smagas fiziskas slodzes 1998.gada 9.jūnijā stāvoklis pasliktinājās — parādījies izteikts nogurums, miegainība, anoreksija, savukārt garīgās ciešanas izpaudās kā mokas, raizes, nemiers, bēdas, skumjas, emocionāls šoks, psihiskā un garīgā stāvokļa izmaiņas, zaudēta pilnvērtīga dzīve un zaudēts dzīvesprieks.

Prasītājs sakropļojumu un izķēmojumu guva 10 gadu vecumā, kad vienaudžu tolerance izpaužas nepilnīgi un viņu attieksmē parādās neiecietība. Iegūtais sakropļojums prasītājam apgrūtināja zināšanu apguves procesu un samazināja iespējas iesaistīties skolas un ārpusskolas izklaidējošajās un fiziskajās aktivitātēs. Nelaimes gadījums ir radījis prasītājam grūtības profesijas izvēlē, jo minēto sakropļojumu dēļ G.R. nevar strādāt darbu, kurā ir nepieciešams pilnvērtīgi izmantot abas rokas, turklāt veselības stāvoklis nav atjaunojies tādā apmērā, kāds tas bija pirms 1997.gada 28.jūnija nelaimes gadījuma. Labo roku prasītājs joprojām nevar pilnvērtīgi lietot un tā nedabīgi atkarājas.

[3.6] Prasība pamatota ar konstitucionālā likuma „Cilvēka un pilsoņu tiesības un pienākumi" 37.pantu, Civillikuma 5., 1770., 1779., 1782., 2347. un 2349.pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. un 5.pantu, Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 21.pantu.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2007.gada 8.oktobra spriedumu prasība apmierināta daļēji, piedzenot no Latvijas Republikas par labu G.R. atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 100 000 un par labu M.R. atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 20 000, kā arī zaudējumus Ls 11 243,34.

[5] Izskatījusi lietu sakarā ar lekšlietu ministrijas apelācijas sūdzību un G.R. un M.R. pretapelācijas sūdzību, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta ar 2009.gada 30.aprīļa spriedumu prasību apmierinājusi daļēji. Tiesa piedzinusi no Latvijas Republikas lekšlietu ministrijas par labu M.R. zaudējumus Ls 6816,48. Pārējā daļā prasība noraidīta.

[6] Ar Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 24.novembra spriedumu Civillietu tiesu palātas spriedums atcelts daļā, ar kuru noraidīta prasība pret Latvijas Republikas lekšlietu ministrijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, un lieta šajā daļā nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

[7] Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta ar 2012.gada 21.februāra spriedumu prasību par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu apmierinājusi daļēji, piedzenot no Latvijas valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta personā par labu G.R. atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 15 000.

Tiesas spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[7.1] Nav strīda, ka 1997.gada 28.jūnijā Talsos lekšlietu ministrijas organizētajos ugunsdzēsēju un policijas svētkos septītajā pacelšanas reizē deformējās autopacēlāja strēle un notrūka grozs, kā rezultātā prasītājs G.R. nokrita no 18,7 metru augstuma. Kritiena rezultātā prasītājs ir guvis miesas bojājumus, un viņam nodarīts morālais kaitējums, par ko prasītājam pienākas atlīdzība.

[7.2] Tiesa pēc sava ieskata izšķir jautājumu par to, kādā apmērā ir piedzenama atlīdzība prasītājam no Latvijas valsts par morālo kaitējumu, kas prasītājam radies sakarā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta amatpersonu prettiesisku rīcību, kuras sekas ir prasītājam nodarītie miesas bojājumi un morālais kaitējums, kas ir tiešā cēloniskā sakarā ar prasītājam G.R. nodarītajiem miesas bojājumiem un veselības stāvokli, kāds ir prasītājam uz lietas izskatīšanas dienu apelācijas instances tiesā.

[7.3] Minētā kritiena rezultātā nodarīto miesas bojājumu dēļ prasītājs ārstējies stacionāros Latvijā un ārvalstīs, viņam bijis jāpārcieš vairākas operācijas, tostarp, ar asins preparātu pārliešanu. Prasītājam konstatēts daļējs kustību zudums, labā elkoņa leņķveida kontraktūra, post traumatiskā stresa sindroms. 2005.gadā prasītājam joprojām konstatētas izteiktas funkcionālas mugurkaula un iegurņa novirzes (iegurņa deviācija) ar nelielu jostas un krūšu daļas mugurkaula skoliozi. G.R. joprojām nevar pilnvērtīgi lietot labo roku un tā nedabīgi atkarājas.

G.R. pie pozīcijas maiņas novērojama acu ābolu raustīšanās – nistagma, anirokorija (nevienādas acu zīlītes), kas mainīga – labā zīlīte platāka. Asimetriska – nevienāda plecu josla – atšķiras augums, muskulatūras apjoms. Labajā rokā refleksi samazināti, kreisajā rokā un kājās refleksi paaugstināti, samazināta dzirde ar labo ausi. Prasītājam novērota neliela muskulatūras atrofija abās rokās – labā roka par 1cm īsāka un tievāka par 1,5cm augšdelma daļā, bet par 4cm īsāka un 3cm tievāka apakšdelma daļā. Pastiprināta ādas

jūtība labā elkoņa rajonā. Nervu darbības traucējumu dēļ konstatētas jušanas izmaiņas un cirkulācijas – apasiņošanas traucējumi, kurus pastiprina bijušais augšdelma artērijas bojājums virs elkoņa locītavas. Uz ādas labā elkoņa locītavas rajonā, ietverot augšdelmu un apakšdelmu, konstatētas deformējošas rētas. G.R. izveidojusies labā elkoņa locītavas kontraktūra ar ankilozi – locītava deformēta un traucēts aktīvo un pasīvo kustību apjoms rokas locītavā. Prasītājam nav iespējams pilnvērtīgi iztaisnot un saliekt roku elkoņa locītavā, kas ir cēlonis ikdienišķo darbību izdarīšanas neiespējamībai. Prasītāja labās rokas kaulu struktūrā konstatēta pastiprināti neviendabīga skleroze, kas mijas ar osteoporozi, kas raksturo izteiktu osteoporozes procesu, kas ir iemesls sāpēm kaulos un paaugstinātam kaulu lūzuma riskam. Elkoņu locītavā ir izteikti deformējoša artoze, kas ir locītavu sāpju cēlonis un perspektīvā varbūt nepieciešama elkoņa locītavas endoprotezēšana.

Sevišķi izteikts defekts G.R. konstatēts labās rokas apakšdelma, plaukstas un pirkstu iztaisnojošos – ekstenzoru muskuļos – atrofiska muskulatūra.

Labajā rokā plaukstas muskuļu spēks 1-2 balles, pirkstos – 0 baļļu – labās plaukstas I-V saliecējmuskuļu parēze, kas nosaka kustību nespēju pirkstos, rakstīšanas traucējumus.

Mugurkaula krūšu un iegurņa daļā konstatētas izteiktas mugurkaula novirzes – iegurņa deviācija (nobīde) pa labi ar nelielu zarnu kaula torsiju (sagriešanos), jostas un krūšu daļas mugurkaula skolioze. Konstatētās izmaiņas mugurkaulā un muskulatūrā ir cēlonis biežajām sāpēm mugurā un dažādajam kāju garumam – īsāka kreisā kāja. Tāpat G.R. pēc ēšanas bieži konstatējamas sāpes vēderā, kam par iemeslu ir gan mugurkaula izliekuma izmaiņas, gan infekciozā aknu slimība – B hepatīts. Minēto infekciju, kas prasītājam tika konstatēta 1997.gada 2.novembrī viņš varēja iegūt asins un to sastāvdaļu pārliešanu rezultātā vai operāciju rezultātā. 1998.gada martā slimība pārgājusi hroniskā formā un 2004.gadā konstatēts tās paasinājums. Slimības hroniskā forma ir visbiežākais paaugstinātais risks aknu cirozei un aknu vēzim. Tā ietekmē arī gremošanas sistēmu un vielmaiņas procesu – vielu uzsūkšanos gremošanas traktā, kas var būt kaulu blīvuma izmaiņu – osteoporozes – pastiprinošs faktors. Sāpes vēderā var uzturēt arī mugurkaula krūšu daļas ieliekums, kurš ietekmē iekšējo orgānu funkcijas un to savstarpējās attiecības.

Viss iepriekš minētais radīja prasītājam G.R. garīgas ciešanas, kas izpaudās kā mokas, raizes, nemiers, bēdas, skumjas, emocionāls šoks, psihiskā un garīgā stāvokļa izmaiņas, zaudēta pilnvērtīga dzīve un dzīvesprieks. Turklāt, prasītājs sakropļojumu un izķēmojumu guva 10 gadu vecumā, kad vienaudžu tolerance izpaužas nepilnīgi, un to attieksmē pret citādajiem parādās neiecietība. Traģiskā negadījuma rezultātā iegūtais sakropļojums G.R. apgrūtināja zināšanu apguves procesu un samazināja iespēju iesaistīties skolas un ārpus skolas izklaidējošās un fiziskajās aktivitātēs, kas radīja viņam garīgas ciešanas. Nelaimes gadījuma rezultātā gūto sakropļojumu dēļ prasītājs nevar strādāt darbu, kurā nepieciešams pilnvērtīgi izmantot abas rokas, kas viņam radījis arī grūtības profesijas izvēlē.

Prasītājs izjūt bailes pilnvērtīgi iesaistīties sabiedrībā, viņam joprojām rodas ciešanas par iespējamām problēmām nākotnē, veidojot attiecības ar citiem cilvēkiem un socializējoties vispār, jo ķermeņa daļas sakropļojums ļāva un joprojām G.R. ļauj pieņemt, ka apkārtējie no komunikācijas un attiecību veidošanas ar viņu var izvairīties.

G.R. radušies šķēršļi dzīvot normālu dzīvi, ierobežotas viņa iespējas pilnvērtīgi integrēties sabiedrībā. Traģiskais notikums un turpmākās tā sekas, kas izpaudās iepriekš norādītajā veidā, ir nodarījušas prasītājam ievērojamu morālo kaitējumu. Sekas, kas radušās negadījuma rezultātā būtiski ierobežo prasītāja iespējas pilnvērtīgi konkurēt darba tirgū. Nosakot morālā kaitējuma atlīdzības apmēru tiek ņemts vērā arī tas, ka cietušajam G.R. neapšaubāmi ir samazinājusies dzīves bauda, radušās fiziskas ciešanas, ar to saistīti pārdzīvojumi un kaitējuma atlīdzība attiecīgā apmērā dos gandarījumu cietušajam.

[7.4] Ņemot vērā iepriekš norādītās prasītāja iegūtās traumas un šī brīža veselības stāvokli, atzīstams, ka notikušā nelaimes gadījuma rezultātā G.R. ir radušās paliekošas veselības problēmas, kas atzīstamas par sakropļojumu Civillikuma 2349.panta izpratnē.

[7.5] Konkrētā strīda izšķiršanā, atbilstoši Civillikuma 5.pantam un Civilprocesa likuma 5.pantam, piemērojams konstitucionālo tiesību normas Satversmes 92.pants, kura trešajā teikumā noteikts, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

[8] Kasācijas sūdzībā G.R. pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Dainis Lasmanis lūdzis grozīt Civillietu tiesu palātas 2012.gada 21.februāra spriedumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru vai atcelt spriedumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka apelācijas instances tiesa nav piemērojusi likuma „Par tiesu varu" 4.pantā noteikto vienlīdzības principu. Pirms konkrētā sprieduma pieņemšanas ir stājušies spēkā vairāki citi spriedumi Talsu traģēdijas lietās, ar kuriem piedzītas atlīdzības par morālo kaitējumu robežās no Ls 10000 līdz Ls 100000. Piedzenot par labu prasītājam morālā kaitējuma atlīdzību Ls 15 000, tiesa nav ņēmusi vērā, ka, pastāvot līdzīgiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, citās lietās Augstākā tiesa morālā kaitējuma atlīdzību ir piespriedusi krietni lielāku. Tādējādi tiesa nav piemērojusi vienotus atlīdzinājuma summas noteikšanas kritērijus. Tā, piemēram, V.V. ir piedzīta atlīdzība Ls 25000, bet T.P. Ls 30 000, lai gan prasītāja veselības stāvoklis nebūt nav labāks. Vēl jo vairāk, prasītājam pretēji V.V. un T.P. ir piešķirta invaliditāte uz mūžu.

Turklāt piedzītā morālā kaitējuma atlīdzība ir nesamērīgi maza, salīdzinājumā ar nodarīto kaitējumu prasītāja veselībai.

Motīvu daļa

[9] Izskatījis lietu un atbilstoši Civilprocesa likuma 473.panta pirmajai daļai izvērtējis tiesas sprieduma tiesiskumu un pamatotību, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir grozāms daļā par morālā kaitējuma atlīdzības apmēru.

[10] Kasācijas sūdzības pamatarguments ir par to, ka tiesa nav pietiekami izvērtējusi prasītājam nodarīto morālo kaitējumu un nav piedzinusi atbilstošu atlīdzinājumu, ņemot vērā citās no faktisko un tiesisko apstākļu viedokļa raugoties, līdzīgās lietās, tādējādi pārkāpjot Latvijas Republikas Satversmē un likumā „Par tiesu varu" noteikto vienlīdzības principu.

[11] Kā norādīts jau iepriekš Senāta praksē (s*kat. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 23.maija spriedumu lietā SKC-200/2012)* vienotas likmes, uz kuru pamata noteikt atlīdzību par morālo kaitējumu, kā arī veselībai nodarīto kaitējumu sakropļojuma gadījumā, nepastāv, tāpēc atlīdzības apmērs nosakāms katrā konkrētā gadījumā pēc tiesas ieskata, vadoties pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem, kā to paredz Civillikuma 5.pants. Tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas noteikumiem sprieduma pamatojumā jānorāda argumenti, kuru dēļ tā uzskatījusi, ka noteiktais atlīdzinājums atbilst taisnības apziņai, proti, ka atlīdzinājums ir taisnīgs un samērīgs (tāds, kas dod apmierinājumu cietušajai personai, un vienlaikus kalpo arī kā līdzeklis pušu samierināšanai un sasniedz ģenerālās prevencijas mērķi *(skat. Kalvis Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. Tiesu namu aģentūra. Rīga, 2006., 179.-180.lpp., Agris Bitāns. Par morālā kaitējuma izpratni Latvijā, Jurista Vārds, 2001.gada 18. septembris, Nr.27 (220).)*).

No juridiskās metodes viedokļa taisnīga atlīdzinājuma noteikšanu sekmē tā dēvētā gadījumu salīdzināšanas un tipizēšanas metode, kas balstās uz vienlīdzības principu, proti, salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos – atšķirīgam. Šajā ziņā tiesu prakse veido plašu uzziņas un salīdzināšanas materiālu. Ar katru tiesas izšķirto dzīves gadījumu pieaug salīdzināšanas iespēja un līdz ar to – arī tiesiskā stabilitāte. Protams, tiesu praksi nevar uzskatīt par vienīgo kritēriju atlīdzības noteikšanai nemantiska kaitējuma nodarīšanas gadījumā, taču neapšaubāmi tā izmantojama kā viens no palīgavotiem atbilstīga atlīdzinājuma noteikšanai. Tāpēc, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata, tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas noteikumiem ir nepieciešams analizēt citās līdzīgās lietās norādītos apsvērumus par atlīdzinājuma apmēru (*sal. Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normas piemērošanā. Rakstu krājums/profesora E.Meļķiša zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Universitāte, 2003, 195.-197.lpp.)*.

[12] Senāts atzīst, ka tiesai, izskatot konkrēto lietu un nosakot kompensācijas apmēru, bija jāņem vērā ne tikai cietušā gūtās traumas, to raksturs, atveseļošanās procesa ilgums un atveseļošanās produktivitāte, kā arī nākotnes atlabšanas iespējas, jāvērtē iekšējie pārdzīvojumi, kas saistīti ar gūtajām traumām, to rezultātā pazemināto dzīves kvalitāti un emocionālā spriedze gūto traumu ārstēšanas procesā, bet bija jāizvērtē arī citās no faktisko un tiesisko apstākļu viedokļa raugoties, līdzīgās lietās piedzīto atlīdzību apmērs.

Izskatāmajā lietā apelācijas instances tiesa nav analizējusi citās lietās pēc tiesas ieskata noteiktās atlīdzības pamatojumu.

Tā, piemēram, ar 2011.gada 26.oktobra spriedumu V.V. prasības lietā Nr.SKC-319 Senāts atstājis negrozītu Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 4.novembra spriedumu, ar kuru, pamatojoties uz Civillikuma 2349.pantu, noteikta atlīdzība par sakropļojumu Ls 25000 (minētajā summā ietverta arī atlīdzība par morālo kaitējumu Ls 10000). Minētajā lietā konstatēts, ka Iekšlietu ministrijas organizēto svētku laikā prasītājs, nokrītot no liela augstuma, guva smagus miesas bojājumus. Viņam daļēji amputēts kreisais plecs, kā rezultātā daļēji zudusi kreisās rokas un pleca kustību funkcionalitāte. Nosakot atlīdzību, tiesa ņēmusi vērā pārdzīvotās fiziskās, kā arī garīgās ciešanas, kas saistītas gan ar iegūto traumu raksturu un palikušo ķermeņa sakropļojumu, dzīves kvalitātes samazināšanu, gan arī nespēju atgriezties ierastajos dzīves apstākļos.

Tāpat ar 2011.gada 17.novembra Senāta rīcības sēdes lēmumu T.P. prasības lietā Nr.SKC-627 atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2010.gada 11.maija spriedumu, ar kuru par labu prasītājam piedzīta atlīdzība par morālo kaitējumu Ls 15000 un atlīdzība par sakropļojumu Ls 15000. Šajā lietā konstatēts, ka Iekšlietu ministrijas organizēto svētku laikā prasītājs, nokrītot no autopacēlāja groza, guva smagus miesas bojājumus - galvas sasitumu, galvas smadzeņu satricinājumu, sistu brūci apakšlūpā un labajā ausī, apakšžokļa lūzumu, kreisā augšstilba kaula diafizāru vaļēju lūzumu, labā atslēgas kaula sternālu gala mežģījumu un traumatisku šoku II pakāpē.

Savukārt, ar Senāta 2011.gada 9.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-56 atstāts negrozīts Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 11.jūnija spriedums, ar kuru par labu prasītājam piedzīta atlīdzība par morālo kaitējumu Ls 50000 un atlīdzība par sakropļojumu Ls 50000. Lietā ir konstatēts, ka Iekšlietu ministrijas organizēto svētku laikā prasītājam ir nodarīti smagi miesas bojājumi, kuri atstājuši neatgriezenisku iespaidu uz viņa fizisko un garīgo veselību – ir iestājusies daļēja ķermeņa paralīze, prasītājs zaudējis spēju runāt, patstāvīgi pārvietoties, ir ļoti ierobežotas roku kustības, jaunietis ir pilnībā atkarīgs no citu cilvēku aprūpes.

[13] Ņemot vērā norādītos apsvērumus, Senāts uzskata, ka apelācijas instances tiesas noteikto atlīdzinājumu nevar atzīt par taisnīgu, kas nozīmē, ka tā nav pareizi piemērojusi Civillikuma 2349.pantu, jo tiesas ieskatu nav izlietojusi atbilstoši Civillikuma 5.pantam.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 4.punktu, kas paredz kasācijas instances tiesas tiesības grozīt spriedumu daļā par prasības apmēru, ja tas nepareizi noteikts, kļūdaini piemērojot materiālo tiesību normu, un procesuālās ekonomijas principu, Senāts atzīst, ka Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012.gada 21.februāra spriedums grozāms daļā par atlīdzinājuma apmēra noteikšanu. Senāts to neuzskata par savas kompetences robežu pārkāpumu, jo šajā lietā nav strīda par faktiskajiem apstākļiem, bet gan tikai par to, vai noteiktā atlīdzība atbilst Civillikuma 5.pantam, ko Senāts kā tiesu instance, piemērojot materiālo tiesību normu, var grozīt.

[14] Senāts atzīst, ka pēc smaguma pakāpes prasītāja veselībai nodarītais kaitējumu un tā sekas nav vieglākas par Talsu traģēdijā

cietušo V.V. (ar spēkā stājušos tiesas spriedumu viņam piedzīta atlīdzība par morālo kaitējumu Ls 10 000 un atlīdzība par nodarīto personisko kaitējumu Ls 15 000) un T.P. (piedzīta atlīdzība Ls 15 000 par morālo kaitējumu un atlīdzība par sakropļojumu Ls 15 000) veselībai nodarīto kaitējumu, līdz ar to, atbilstoši tiesiskās vienlīdzības principam, arī noteiktajam atlīdzības apmēram par morālo kaitējumu jābūt līdzīgam.

Par to, ka G.R. nodarītie miesas bojājumi nav vieglāki un arī šobrīd vispārējais veselības stāvoklis nav labāks kā Talsu traģēdijā cietušajam V.V. un T.P. liecina gan Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra eksperta atzinumā Nr. 16-1549 secinātais, ka G.R. nodarītie miesas bojājumi pēc sava rakstura pieskaitāmi kopumā pie smagiem miesas bojājumiem, kas bīstami cietušā dzīvībai (smagi, dzīvībai bīstami miesas bojājumi ar tiesas spriedumu konstatēti arī V.V. un T.P.), gan arī lietas materiālos esošie prasītāja veselības stāvokli raksturojošie medicīniskie dokumenti. Līdz ar to Senāts atzīst, ka prasītājs, iegūstot smagus, dzīvībai bīstamus miesas bojājumus desmit gadu vecumā prasības pieteikumā norādītajos apstākļos, ir guvis sakropļojumu un pārdzīvojis kā fiziskas, tā arī garīgas ciešanas *(skat. sprieduma 7.3.punktā)*.

Senāta ieskatā, lai kompensētu prasītājam sprieduma 12.punktā norādītos pārdzīvojumus un arī sakropļojumu, kura esamību pamatoti atzinusi apelācijas instances tiesa, ir nosakāma atlīdzība Ls 25 000 apmērā, kas atbilstu arī citās no faktisko un tiesisko apstākļu viedokļa raugoties, līdzīgās lietās noteiktās atlīdzības apmēram.

Lai gan kasācijas sūdzībā norādīts, ka prasītājam G.R. 2011.gada 30.martā noteikta invaliditāte uz mūžu, kas iespējams, varētu liecināt par smagāku sakropļojumu nekā divos iepriekšminētajos gadījumos un izsaukt nepieciešamību lemt par lielākas morālā kaitējuma atlīdzinājuma summas noteikšanu, apelācijas instances tiesā tādi pierādījumi iesniegti netika. Arī kasācijas sūdzībai šādi pierādījumi nav pievienoti.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 4.punktu, Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Grozīt Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012.gada 21.februāra spriedumu, nosakot, ka no Latvijas valsts Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta personā par labu G.R. (personas kods /personas kods/) piedzenama atlīdzība par morālo kaitējumu Ls 25 000 (divdesmit pieci tūkstoši latu).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senators	V. Jonikāns
senatore	V. Cīrule
senatore	A. Vītola